Ustawodawstwo krajowe

Słowenia

Na tej stronie przedstawiono informacje na temat systemu prawnego w Słowenii.

Źródła prawa

Rodzaje aktów prawnych – opis

Abstrakcyjne normy prawne w systemie prawnym Republiki Słowenii przyjmuje się zarówno na szczeblu państwowym, jak i na szczeblu samorządowym.
Akty prawne przyjmowane na szczeblu państwowym to konstytucja (*ustava*), ustawy (*zakoni*) oraz przepisy wykonawcze, dzielące się na dwie główne kategorie: dekrety (*uredbe*) oraz rozporządzenia (*pravilniki*).
Organy samorządu terytorialnego co do zasady wydają akty prawa miejscowego (*odloki*).
W systemie prawnym Słowenii nie uznaje się precedensu sądowego jako wiążącego źródła prawa, co oznacza, że sądy niższej instancji nie są formalnie związane orzeczeniami sądów wyższej instancji. Sądy niższej instancji biorą jednak często pod uwagę orzecznictwo sądów wyższej instancji oraz Sądu Najwyższego (Vrhovno sodišče) i powielają linię orzeczniczą tych sądów.
Sąd Najwyższy obradujący w pełnym składzie może wydawać **opinie prawne** (*načelna pravna mnenja*) na temat zasad prawnych, które przyczyniają się do jednolitego stosowania prawa. Na mocy ustawy o sądach (Zakon o sodiščih) tego rodzaju opinie są wiążące wyłącznie dla izb Sądu Najwyższego i mogą zostać zmienione wyłącznie wówczas, gdy Sąd Najwyższy ponownie obraduje w pełnym składzie. Sądy niższej instancji stosują się jednak zazwyczaj do tych opinii, a Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wymaga, aby odpowiednio uwzględniano stanowisko strony przytaczającej wcześniej przyjętą opinię prawną dotyczącą danej kwestii.
Ustawy i inne przepisy muszą być zgodne z powszechnie przyjętymi zasadami prawa międzynarodowego i wiążącymi Słowenię umowami międzynarodowymi (art. 8 konstytucji). Ratyfikowane i ogłoszone umowy międzynarodowe stosuje się bezpośrednio. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego Słowenii (Ustavno sodišče) dotyczącym hierarchii aktów prawnych umowy międzynarodowe mają pierwszeństwo przed przepisami ustawowymi. Ratyfikowane umowy międzynarodowe stają się częścią krajowego systemu prawnego, a tym samym tworzą prawa i obowiązki osób fizycznych i prawnych w Słowenii (o ile są bezpośrednio stosowane).
Słoweński system prawny należy do rodziny systemów kontynentalnych i jest oparty na prawie rzymskim, co oznacza, że prawo zwyczajowe nie stanowi części systemu prawnego. Słoweński ustawodawca uznaje jednak w pewnym stopniu prawo zwyczajowe. Na przykład na mocy art. 12 kodeksu zobowiązań (Obligacijski zakonik) regulującego umowy między osobami fizycznymi i prawnymi zwyczaje biznesowe, uzus i praktyki ustalone między stronami uwzględnia się przy ocenie wymaganego działania oraz jego skutków dla zobowiązań podmiotów gospodarczych względem innych podmiotów gospodarczych.
Sprawując swój urząd, sędzia jest związany konstytucją, ustawami, ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego oraz ratyfikowanymi i ogłoszonymi umowami międzynarodowymi. Ustawa o sądach stanowi, że gdy sprawy cywilnej nie można rozstrzygnąć na podstawie obowiązujących przepisów, sędzia bierze pod uwagę przepisy mające zastosowanie w podobnych przypadkach. Jeżeli pomimo to rozstrzygnięcie sprawy pozostaje prawnie wątpliwe, sędzia wydaje orzeczenie w oparciu o ogólne zasady krajowego porządku prawnego. Rozstrzygając sprawę, ma on obowiązek postępować zgodnie z tradycją prawną i zasadami doktryny prawa. Sędzia ma obowiązek zawsze działać tak, jakby miał orzekać w nieskończonej liczbie przypadków tego samego rodzaju.

Hierarchia norm prawnych

Wszystkie normy prawne muszą być zgodne z konstytucją. Ustawy i inne przepisy muszą być zgodne z powszechnie przyjętymi zasadami prawa międzynarodowego i wiążącymi Słowenię umowami międzynarodowymi (art. 8 zdanie pierwsze konstytucji). Przepisy wykonawcze i akty prawa miejscowego muszą być ponadto zgodne z ustawami.
Akty o charakterze generalnym wydawane w ramach wykonywania władzy publicznej (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*) muszą być zgodne z konstytucją, ustawami i przepisami wykonawczymi.
Akty o charakterze indywidualnym i czynności organów państwowych, organów samorządu terytorialnego oraz osób sprawujących władzę publiczną muszą być oparte na uchwalonej ustawie lub rozporządzeniu przyjętym w celu jej wykonania.
Jeżeli chodzi o pierwszeństwo prawa Unii Europejskiej, konstytucja zapewnia podstawę do uznania tego pierwszeństwa w słoweńskim systemie prawnym poprzez stwierdzenie, że akty prawne i decyzje przyjęte w obrębie organizacji międzynarodowych, na rzecz których Słowenia przekazała część swoich suwerennych praw (w tym przypadku – Unii Europejskiej), należy stosować w Słowenii zgodnie z przepisami prawnymi tych organizacji.

Struktura instytucjonalna

Instytucje odpowiedzialne za przyjmowanie aktów normatywnych

Ustawy przyjmuje niższa izba dwuizbowego parlamentu słoweńskiego, tj. **Zgromadzenie Narodowe** (Državni zbor). Zgodnie z art. 80 i 81 konstytucji w skład Zgromadzenia Narodowego wchodzi 90 posłów reprezentujących obywateli Słowenii. Osiemdziesięciu ośmiu posłów wybiera się w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym. W skład Zgromadzenia Narodowego wchodzą zawsze: jeden przedstawiciel narodowej wspólnoty włoskiej i jeden przedstawiciel narodowej wspólnoty węgierskiej, wybierani głosami członków tych wspólnot. Zgromadzenie Narodowe wybiera się na czteroletnią kadencję.
Dekrety wydaje **rząd** (*Vlada*), zaś **rozporządzenia** wydają **poszczególni ministrowie**. Zgodnie z art. 110–119 konstytucji w skład rządu wchodzą premier (*predsednik vlade*) i ministrowie. W granicach swoich kompetencji rząd i poszczególni ministrowie są niezależni i ponoszą odpowiedzialność przed Zgromadzeniem Narodowym, które może ich postawić w stan oskarżenia (przed Trybunałem Konstytucyjnym), uchwalić wotum nieufności lub zakończyć okres sprawowania przez nich urzędu w drodze interpelacji. Premier, wybrany przez Zgromadzenie Narodowe, przedstawia kandydatów na ministrów, których powołuje (i odwołuje) Zgromadzenie Narodowe.
Trybunał Konstytucyjny pełni kluczową rolę w strukturach instytucjonalnych, ponieważ może uchylać ustawy, przepisy wykonawcze i akty prawa miejscowego, które uzna za niezgodne z konstytucją. Wydaje on również opinie w sprawie konstytucyjności umów międzynarodowych i rozpoznaje indywidualne skargi konstytucyjne poszkodowanych obywateli, które można wnosić po wyczerpaniu wszystkich innych środków ochrony prawnej.
Akty prawa miejscowego przyjmują rady gmin i rady miejskie (*občinski sveti, mestni sveti*) wybierane w wyborach bezpośrednich przez mieszkańców gminy.

Proces ustawodawczy

Prawo do przedłożenia Zgromadzeniu Narodowemu projektu ustawy przysługuje: rządowi, poszczególnym posłom Zgromadzenia Narodowego, wyższej izbie parlamentu, tj. Radzie Narodowej (Državni svet), oraz pięciu tysiącom wyborców. Zgodnie z regulaminem (*Poslovnik Državnega zbora*) zwykła procedura w Zgromadzeniu Narodowym obejmuje trzy czytania projektu ustawy.
Ponadto regulamin przewiduje postępowanie w trybie pilnym, tj. nadzwyczajnym. Zgodnie z art. 86 Zgromadzenie Narodowe może podejmować decyzje, jeżeli na posiedzeniu obecna jest większość posłów i jeżeli ustawa zostanie uchwalona większością głosów oddanych przez obecnych posłów, chyba że określona jest inna większość. Rada Narodowa może zawetować uchwaloną ustawę, a Zgromadzenie Narodowe może uchylić takie weto większością głosów ogółu posłów.
Referendum ustawodawcze (*Zakonodajni referendum*, przewidziane w art. 90 konstytucji) reguluje ustawa o referendum i inicjatywie obywatelskiej (Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi). Może ono zostać zarządzone z inicjatywy samego Zgromadzenia Narodowego lub na wniosek Rady Narodowej, jednej trzeciej liczby posłów lub czterdziestu tysięcy wyborców. Wyborcy mają możliwość zatwierdzenia lub odrzucenia ustawy uchwalonej przez Zgromadzenie Narodowe, zanim ogłosi ją **prezydent** (*Predsednik republike*).
Prezydent ogłasza uchwaloną ustawę w terminie ośmiu dni od dnia jej uchwalenia. Zgodnie z art. 154 konstytucji wszystkie akty normatywne muszą zostać ogłoszone przed ich wejściem w życie. Akty normatywne przyjmowane przez instytucje państwowe ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Republiki Słoweńskiej (Uradni list Republike Slovenije – UL RS), zaś uchwały i inne akty prawa miejscowego ogłasza się w lokalnych dziennikach urzędowych.
Zmiany konstytucji przyjmuje się w drodze szczególnej procedury przewidzianej w konstytucji. Wniosek w sprawie zmiany konstytucji może złożyć 20 posłów Zgromadzenia Narodowego, rząd lub 30 000 wyborców. Zgromadzenie Narodowe podejmuje decyzję w sprawie takiego wniosku większością dwóch trzecich głosów oddanych przez obecnych posłów, jednak zmianę można przyjąć wyłącznie wówczas, gdy zostanie ona zatwierdzona większością dwóch trzecich głosów ogółu posłów. Art. 87 konstytucji stanowi, że Zgromadzenie Narodowe Republiki Słowenii może określać prawa i obowiązki obywateli i innych osób wyłącznie w drodze ustawy.
Rozporządzenia i decyzje UE wydawane przez instytucje Unii są w Republice Słowenii stosowane bezpośrednio. Ich obowiązywanie nie jest uzależnione od ich ratyfikacji ani ogłoszenia w dzienniku urzędowym.
Umowy międzynarodowe, których Republika Słowenii jest sygnatariuszem, wchodzą w życie z dniem ich ratyfikowania przez Zgromadzenie Narodowe w drodze szczególnej procedury. Umowy międzynarodowe są ratyfikowane na mocy ustawy zgłoszonej przez rząd. Ustawę ratyfikującą umowę międzynarodową przyjmuje się zwykłą większością głosów oddanych przez obecnych posłów, chyba że w konstytucji lub ustawie przewidziano inaczej.

Prawnicze bazy danych

System informacji prawnej (Pravno-informacijski sistem – PIS)

System informacji prawnej – **rejestr przepisów Republiki Słowenii** (Register predpisov Republike Slovenije) jest powiązany ze zbiorem przepisów innych organów państwowych oraz dziennikiem urzędowym.

Ustawodawstwo Zgromadzenia Narodowego (Zakonodaja državnega zbora)

Baza danych zawierająca ustawodawstwo Zgromadzenia Narodowego obejmuje teksty wszystkich ustaw i innych aktów będących przedmiotem obrad Zgromadzenia Narodowego. Zawiera ona:
skonsolidowane teksty ustaw (*prečiščena besedila zakono*) – oficjalne skonsolidowane teksty ustaw uchwalonych od dnia 29 listopada 2002 r. i ogłoszonych w dzienniku urzędowym oraz nieoficjalne skonsolidowane teksty ustaw od dnia 17 czerwca 2007 r.;
uchwalone ustawy (*sprejeti zakoni*) – ustawy uchwalone przez Zgromadzenie Narodowe i ogłoszone w dzienniku urzędowym od odzyskania niepodległości w dniu 25 czerwca 1991 r.;
przyjęte akty (*sprejeti akti*) – akty przyjęte przez Zgromadzenie Narodowe i ogłoszone w dzienniku urzędowym od dnia 28 listopada 1996 r.;
projekty ustaw (*predlogi zakonov*) – projekty ustaw przedłożone pod obrady w bieżącej kadencji Zgromadzenia Narodowego (baza danych zawiera również przyjęte projekty ustaw, których nie ogłoszono jeszcze w dzienniku urzędowym);
czytania ustaw (*obravnave zakonov*) (zakończenie procedury) – zbiory dokumentów dotyczących wszystkich posiedzeń, na których odbyło się czytanie ustaw przedłożonych pod obrady Zgromadzenia Narodowego po dniu 28 listopada 1996 r.;
projekty aktów (*predlogi aktov*) – projekty aktów przedłożone pod obrady w bieżącej kadencji Zgromadzenia Narodowego (baza danych zawiera również przyjęte projekty aktów, których nie ogłoszono jeszcze w dzienniku urzędowym);
czytania aktów (*obravnave aktov*) (zakończenie procedury) – zbiory dokumentów dotyczących wszystkich posiedzeń, na których odbyło się czytanie aktów przedłożonych pod obrady Zgromadzenia Narodowego po dniu 28 listopada 1996 r.;
projekty uchwał (*predlogi odlokov*) – projekty uchwał przedłożone pod obrady w bieżącej kadencji Zgromadzenia Narodowego (baza danych zawiera również przyjęte projekty uchwał, których nie ogłoszono jeszcze w dzienniku urzędowym);
czytania uchwał (*obravnave odlokov*) (zakończenie procedury) – zbiory dokumentów dotyczących wszystkich posiedzeń, na których odbyło się czytanie uchwał przedłożonych pod obrady Zgromadzenia Narodowego po dniu 28 listopada 1996 r.

Dziennik Urzędowy Republiki Słowenii (Uradni list Republike Slovenije – UL RS)

Wszystkie przepisy krajowe ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Republiki Słowenii. Wszystkie dokumenty publikuje się online.

Powiązane strony

Ustawodawstwo Zgromadzenia Narodowego
system informacji prawnej
Dziennik Urzędowy Republiki Słowenii (UL RS)

Ostatnia aktualizacja: 20/07/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.